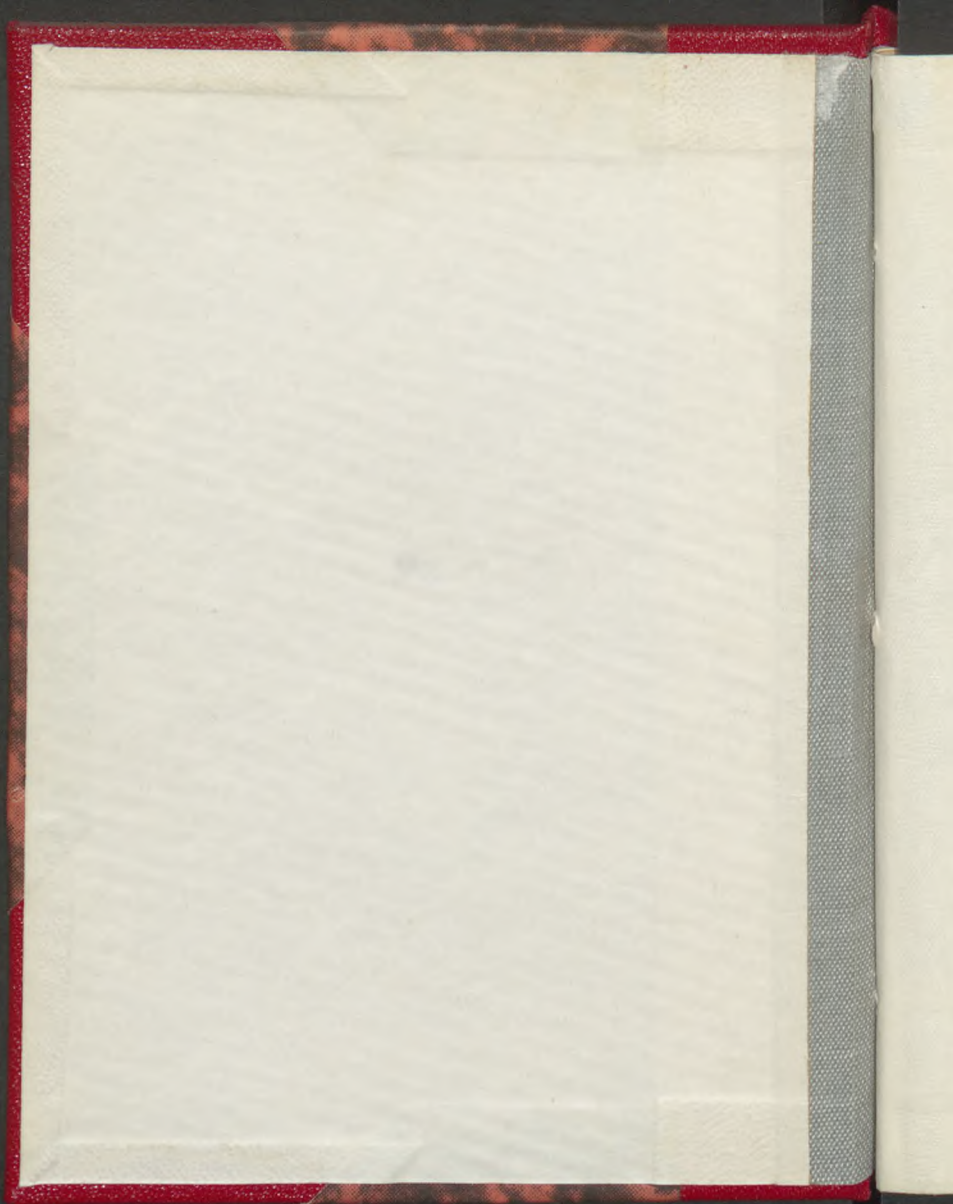
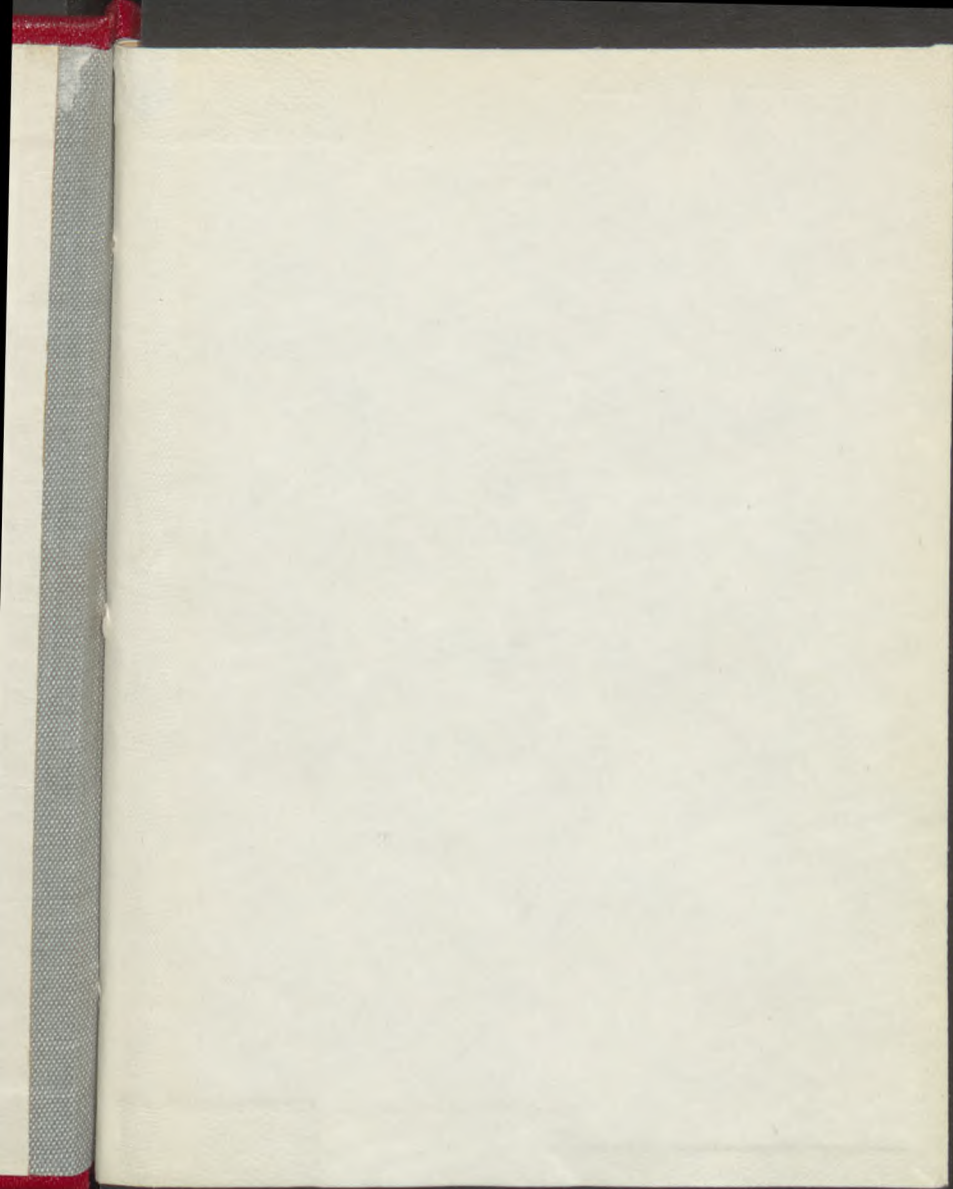

20.14h/
4

be

20144

14

50.)

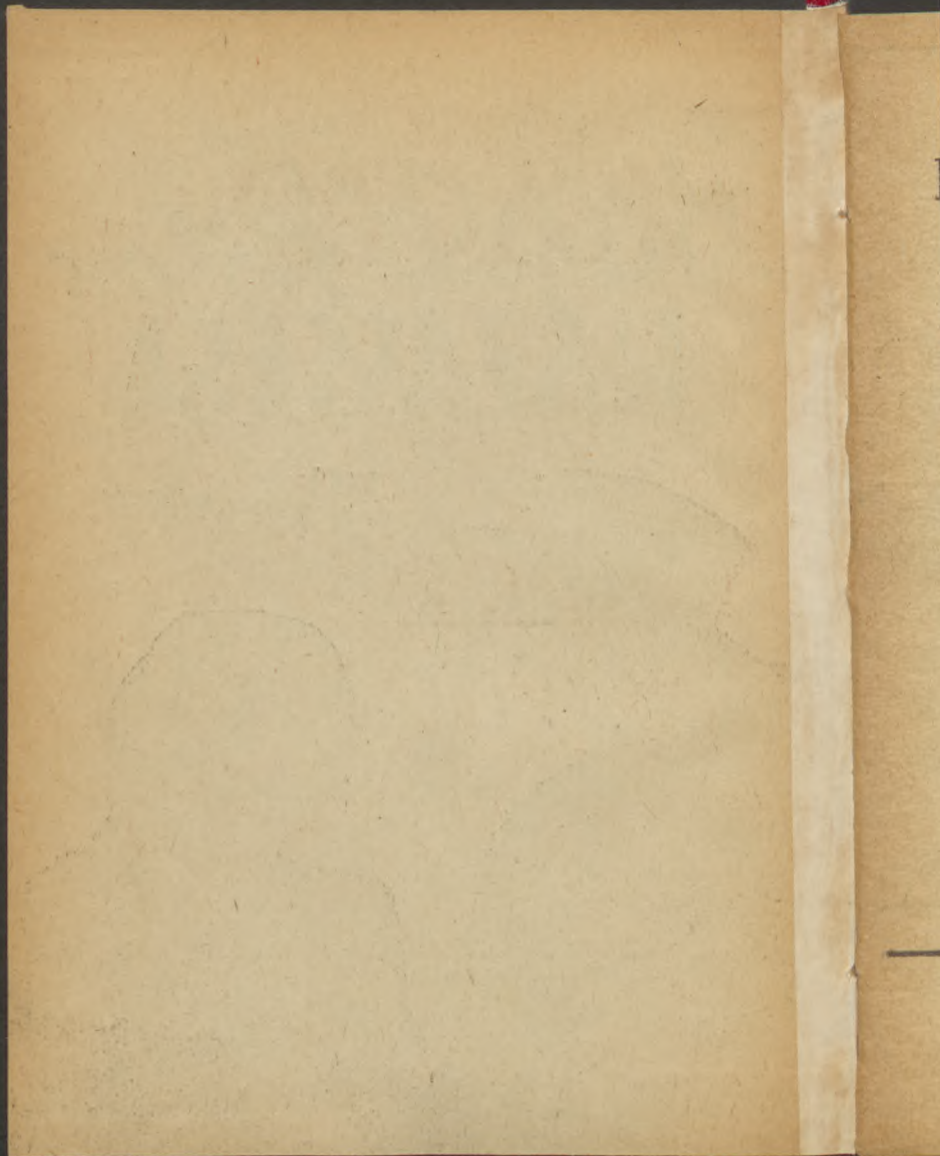
Baksa Ferenc HÁZASSÁGA

IRTA:
FORSTER GYÖRGY

ÁRA
30
FILL

DÓCZY
REGÉNY.

BAKSA FERENC HÁZASSÁGA

IRTA
FORSTER GYÖRGY

42642—1943. M. E. sz.

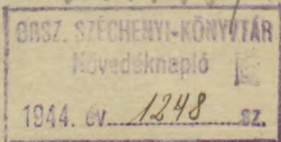
DÓCZY FERENC KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST

bc

Címlapunk: Páger Antal és Eszenyi Olga
a „Földindulás” c. M. F. I. filmből.

20.444/4

E
csatto
kiáltá
csupán
merev
tan
szürke
fel fő
nyat
az épü
A
ban,
pillan
talan

H
két la

ELSŐ FEJÉZET.

Egy gerenda meglazul.

Félhárom lehetett délután, amikor a szekercék csattogásának zajába váratlanul ijedt és esodálkozó kiáltás vegyült. A legények, akik felfigyeltek a zajra, csupán annyit láttak, hogy a szélső gerendák egyik merevítője megbillen, majd élével belefordul az áradtan hömpölygő vízbe. Mellőle, szinte véletlenül, szürke árnyék csattant le s a víz gyűrűzve örvénylett fel fölöttük. Azután a tartógerenda felbukkant, néhánnyal ugrott és csendesen elfeküdve a vízen, elúszott az épülő híd alatt lefelé.

A két parton, a fűzfonók térdig vizes csapatában, meg az ácsolók között döbrent csend támadt pillanatra; csak azután hördült fel rémülten valaki, talán Fürjes, az előmunkás.

— Az öreg Vencell! Vízbeesett! Kötelet gyorsan! Hangja nyomán egyszerre lódult minden láb. A két ladik vízre lendült, kötelek, létrák, deszkadarabok

csapódtak s evezők feszültek a víznek. Hiába. Perc
perc után múlt s lassan tán félóra is eltelt, mire a
visszatérő kisebbik ladik csáklója megakadt vala-
miben a víz alatt. Akkor elvörösödő arcok hajoltak
ki a ladik peremén s Venczel János elkékült, hideg
testét végigfektették a füves parton. Próbálták éleszt-
getni, de reménytelenül és haszontalanul.

Valaki, hosszas nógatás után elindult a faluba,
hogy megvigye Venczelhnének a szomorú hírt; a töb-
biek pedig levett kalappal álltak körül az elnyújtó-
zott testet.

Fürjes a fejét csóválta.

— Nem értem, hogyan történhetett? Úszni is
tudott, szegény...

— Én láttam, amikor megbillent a palló.

— Tán ducba ütközött a víz alatt...

— Eredj már... a ducokat kiszedték...

— Az ám... tizenkettőt, amennyi a régi tervraj-
zon volt. De erősítő ducokat is vertünk le alig tíz éve.
Tudom, mert dolgoztam rajta.

Csend lett. A kónyabajuszú, deresedő ácslegény
szavai úgy hangzottak, mint a süvöltő vád; az embe-
rek homloka összeráncolódott tőle. Végül is Fürjes, az
előmunkás vállat vont.

— Kenderka dolga... ő felel érte, ha mulasztás
történt, s az ő gondja az is, hogy új pallért szerezzen.

Perc
re a
vala-
joltak
hideg
leszt-
aluba
a töb-
yújtó-
ni is
rvraj-
z éve.
egény
embe-
es, az
asztás
ezzen.

Felállt. A falu felé kémlelt, mintha lesné, hogy célhoz ért-e már a hírvívő. Azulán az emberekhez fordult.

— Valaki maradjon itt, a többieknek azonban mozgás. A munka nem állhat meg.

Még egyszer ránézett a halottra és csendesen keresztet vetett. Komor, zárt arcának vonásaiban senki sem olvashatott; csak akik közelről ismerték, tudták, hogy sok mindent tudna mesélni Venczel János halálának előzményeiről. De ezek sejtették azt is, hogy Fürjes jól tudja: mikor, hol, kik előtt kell beszélnie.

MÁSODIK FEJEZET.

A felhőtlen májusi nap ragyogó aranyszínnel sugározta be az enyhén hullámos dombvidéket, amely egyenes-sorú szőlőkertjeivel és sötétzöld fáival mintha Provence lankáira emlékeztetett volna. Baksa Ferenc legalább is erre gondolt, amikor megállt a dombhajlat alján, ahonnan látni lehetett a falut apró, zsúpfelős házaival, a virágzó akácfa lombsátra alatt. Lábánál meredeken lejtett a part, de még a rét is, amelyen állt, árterület lehetett; legalább is erre vallott a derékig érő, kaszáraérett fű s itt-ott a sáscsomók, amelyeknek tövében golyahír sárga fürtjei kacérkodtak a tavasszal. A folyó túlso partján út kanyargott messze, nyugat felé s két oldalán öreg jegenyék álltak őrt mel-

lóságosan; a domb mögött viszont, amerre Baksa az út innenső folytatását sejtette a falu felé, szekerce esattogott el-el akadva és visszhangosan, mint valami köhögös motor.

A férfi meglőditotta vállán a hátizsák szíjját s nehez turistacipőiben szaporán indult a hang felé. Amint elérte és megkerülte a dombot, szakértő mosolygással húzódott közelebb.

— Na lám, — mormogta — csakugyan hidat vernek, még hozzá jó erős gerendahidat. Csak hát: hol az ördögben van a pallér szeme? . . .

Ütemes gyors munkához szokott fülét bántotta a szekercék rendetlen csapkodásának zaja; szakértő tekintete egyetlen pillantással felmérte a széthullott forgács mennyiségét s a kifaragott gerendák méreteit. Megbecsülte a cölöpverők helyzetét, az ideiglenes fűzfonatok irányát és a víz sodrását, amely örvénylőn megduzzadt a túlsó parton: az önkéntelen szemle során észre sem vette, hogy közvetlenül két ember mellett áll meg. Az emberek a munkát figyelték, de amint az idegen megállt mellettük, elhallgattak. A magasabb, szikár férfi, akire kis távolságban féderes koezi várt, a bajuszát kezdte rágni; az alacsonyabb, vörösnyakú és lógó tokájú csizmás polgár azonban kis habozás után odalépett Baksa Ferenchez.

— Hé... ha már se adj' Isten, se jónapot, tán

megmondaná, hogy mit bámult az úr? Baksa meglepődve fordult hátra.

— Adjon Isten... — bökött kalapjához az ujjahegyével — én bizony a hidat nézem.

— Miért? Tán nem tetszik?

— Még nem látszik a formája. Egyelőre csak annyi biztos, hogy több a forgács, mint a gerenda.

A vérmes ember nyaka lilára változott a hirtelen dühtől.

— Aztán mi köze hozzá?

— Semmi, — mosolygott Baksa — kérdezett, hát feleltem. Ennyi az egész.

Kézével ismét a kalapjához bökött és oldalt lépett, hogy tovább induljon. A magasabb férfi hangja azonban megállította.

— Izé... mondja csak kérem... Az úr mérnök?

— Nem én, — állt meg Baksa Ferenc. — Ács vagyok, mint a többi; csak éppen értem a mesterségemet.

A vörösnyakú felfortyant:

— A szájával, mi? Beszélni a szajkó is tud...

Még mondani akart valamit, a magasabb azonban leintette. Odafordult Baksa Ferenchez.

— Hol tanulta a mesterségét?

— Jászságban, ahol születtem, — mosolygott

Baksa — de azután voltam hajóács Óbudán, bányaács Franciaországban és dolgoztam egy kicsit Németországban is. De meg — tette hozzá hetyke nevetéssel — két évig voltam hidász a magyar hadseregben.

— Hm . . . munkát keres?

— Nemi én.

— Hát akkor mit ácsorog erre? — fortyant fel újra a vörösnyakú. A magas férfi azonban megint leintette.

— Bizza rám, Kenderka . . . — azután ismét Baksához fordult. — Nem is akar munkát vállalni?

A fiatalember a vállát vonogatta.

— Nem mondom, ha jól megfizetik. Már csak azért is: mert látom, mindössze pár hétről van szó.

A magas férfi a kocsija felé indult.

— Egyezzenek meg, Kenderka — szólt hátra. — Úgy látom, ez a fiatalember használható — és különben is éppen most mondtam el a kifogásainat.

Felült a kocsira, kalapjához nyúlt és intett a nyűttruhás kocsisnak. A féderes szekér hangos kerékörgéssel tűnt el az út kanyarulatában.

— Ne, jöjjön — mondta Kenderka zsiros kalapját a tarkójára tolva, amikor a kocsit eltűnt a felvert portelhő mögött — ha olyan kutya nagy kedve van dolgozni, megpróbálhatjuk.

A munkások, akik az iroda közelében dolgoztak, jól hallották, hogy a szegődés éppen nem történt csendesen. Jó félórán keresztül élénk vitatkozás zaja hangzott ki a deszkabódéból; de amikor Baksa később megjelent, arcán nyomát sem lehetett látni sem zavarnak, sem izgalomnak. Az emberek tulajdonképpen csak akkor figyeltek fel, amikor a fiatal férfi félmeztelenül, kezében szekercével odalépett egyik ács-szék mellé; addig inkább unatkozó turistát sejtettek benne, mint magukfajta mesterlegényt De, amint a szekercét kézre fogva simítani kezdte az egyik megnagyolt gerendát, egyenletes, szapora csapásai tüstént ráirányították a közfigyelmet.

Fürjes odalépett mellé. Szinte bocsánatkérően mondta, miután bemutatkoztak és lekezelték.

— Jó munkásnak látszol. Pedig úrnak sejtünk. Turistának.

Baksa mosolyogva pillantot fel.

— Hát társ, nem vagyok úr? Amiért munkás vagyok?

— Nem úgy gondoltam — zavarodott meg Fürjes —, hanem a ruhád miatt. Mifelénk nem igen tellik ácslegénynek eféle öltözetre.

És szuszogva előreindult az „irodául“ szolgáló, alig kétméteres deszkabódé felé.

— Nono... ez sem drágább, mint a többi. Hanem ami a keresetet illeti, abban van valami...

Fürjes szeme kerekre nyílt.

— Hogy-hogy? Ha keveselted, miért álltál be?

— Mert nem a bérben van a hiba, hanem a munkarendszerben. Forgácsot csináltok, nem hidat.

Fürjes elhúzta a száját.

— Mondd ezt Kenderkának, ha mered.

— Már megmondtam — mosolygott Baksa —, sőt azt is megmondtam, hogy holnaptól kezdve új munkarendszert vezetek be.

— Mondjuk inkább úgy, hogy munkavezetőt,

— Akkor hát te leszel a pallér?

Nem hajcsárkodni akarok, hanem azt, hogy a gazdánk és mi is egyformán megtaláljuk a számításunkat. Külföldön úgy hívják ezt, hogy: ökonomikus munka.

Az előmunkás arca elborult. Ő és a többiek is, akik a hidépítésnél dolgoztak, odavalók voltak a környező falvakba; szüleik, testvéreik gazdálkodtak s így félig még a földhöz gyökerezetten, irtóztak minden újítástól és semmi sem állt tőlük távolabb a modern munka-elméleteknél. Kommunista elvnek tartottak minden olyan szót, ami idegenül esengett a fülüknek s ez a beidegzettség világosan meglátszott Für-

tes arcán is. Baksa Ferenc észrevette a dolgot s már éppen szóranyította száját, hogy megmagyarázza, mi a munka-ökonomia, amikor könnyű lüszterkabátos, szélesvállú ember állt meg a munkások között.

Fürjes felütötte a fejét.

— A jegyző. Hát ez meg mi az ördögöt akar?

A férfi felemelte a kezét s a szekercecsattogás egyszerre elhallgatott. Páran felálltak és odamentek a jegyző elé, aki halk, rokonszenves hangon kezdett beszélni.

— Nem akarom hosszan igénybevenni az idejüket, emberek. Tudják, hogy alig négy napja temették el Venczel szaktársukat, aki mindig jóakaró segítője volt mindnyájuknak. Ma nálam járt az özvegye, lőle tudom, hogy leányával együtt nehéz napok előtt állnak. Megígértem neki, hogy igyekszem segíteni rajta, de persze ez nem könnyű dolog. Hanem, ha maguk is akarnák, menne. Azt a tanácsot adtam Venczelnek, hogy főzzön maguknak, ácsoknak. Ugyanannyiért adhatná az ételt, mint a kocsimáros; de azon felül még ki is hordhatná ide. Segítve volna rajta és maguk sem járnának rosszul.

Körülnézett a csendes arcokon, azután bólintott.

— Gondolják meg a dolgot. Mire lecsengetik a anunkát, ide küldöm Venczelné; remélem, nem jön

hiába. Nos, jó munkát, emberek és köszönöm a türel-
müket.

Megemelte kalapját és elballagott vissza a falu
felé. Az emberek némán néztek utána, majd kis cso-
portokban össze dugták fejüket. Baksá kezében ismét
meglódult a szekerce, de nem sokáig csattogott. Pár
szót elkapott ugyan már a közelmúlt szerencsétlensé-
géről, de még nem ismerte az öreg Venczel igazi törté-
netét. Lelettte hát a szerszámot és átballagott Fürjes
ácsszékéhez, hogy kikérdezze.

HARMADIK FEJEZET.

Tero és valóság.

Valamivel alkonyat előtt Kenderka kihűjt „iro-
dájából” és végigment a szétszórt ács-székek között.
Baksát gondosan elkerülte; a többieknél azonban meg-
állt és halkán, gyorsan beszélt valamit. A fiatal
ácssegéd felszemmel figyelte s jól látta, hogy az em-
berek legnagyobb része csodálkozva bámul rá, majd
vállvonogatva, kurtán felel neki valamit.

A faluban megkondult az alkonyi harangszó s
mindjárt utána Fürjes is lecsengette a munkát sze-
kercefokkal egy dróton lógó sindarabon. Csaknem

ugyanabban a percben alacsony, testes asszony tűnt fel az „iroda“ előtt; néhányan köszöntötték, a többség azonban félrehúzódott előle.

Baksa aki munka után arra készült, hogy megfürödjön a folyó hideg, májusi vizében, Fürjeshez fordult.

— Ez Venczelné?

— Ő.

— Na, nem túlságosan tolakodnak körülötte.

— Nem.

— Talán nem szerették Venczelt?

— Az emberek szerették; hanem Kenderka... még délután körüljárt az emberek között.

— Láttam. Lebeszélte volna őket?

Az előmunkás vállat vont.

— Hozzám nem jött, mert családos vagyok és a falu mellett lakom. Viszont tudom, hogy nem szívelhették egymást Venczellel; az Annus leány miatt.

— Az ki?

— Majd megtudod — mosolygott Fürjes. — Ha jól látom, te is az ő kosztjukra éhezelsz.

Baksa vállat vont.

— Mindig ott eszem, ahol olcsóbb és jobb; a házikoszt pedig olcsóbb és jobb, mint a kocsmai. És még fröccsöt sem kell inni hozzá...

— Te talán nem iszol szeszt?

— Miért ne innék módjával? — nézett rá Baksa.

— De soha sem kerestem annyit, hogy minden étkezést borral, vagy sörrel fejezzek be. S ha éppen kíváncsi vagy — tette hozzá —, alighanem a fröccsök árából sikerült „úri“ turistaruhát vásárolnom.

Kezet fogott az előmunkással és odament az özegegyasszonyhoz, aki akkor már egyedül állt a deszkakunyhó előtt. Pár perc alatt készen volt az alku s Baksa nemcsak kosztot, hanem „kvártélyt“ is kapott a Venczel ház elárvult tiszta szobájában, alig pár pengő árón. Miután fáradt és éhes volt, lemondott a fürdésről; inkább bekopegott az irodába, hogy magához vegye otthagyt háztizsákját.

Kenderka számadásokba merülve ült; szaporán nyálazta a húsos ujjai közt szorongatott ceruza-csonkot és rosszkedvűen tekintett a belépőre.

— Na, mi újság? Beabrakolt a Venczelék istállójába?

Baksa vállat vont.

— Még nem tudom, istállóban, vagy szobában kapok-e helyet, de szénában sem esik rossz fekvés, különösen, ha ezen a módon egy meghalt szaktársa családján segíthet az ember.

Kis csend támadt. Kenderka mélyen szuszogott, azután lomhán felemelkedett helyéről.

— Nekem mindegy — mondta fojtott indulattal vállat vonva. — Ha rendesen végzi a munkáját, felőlem akár tótágast állva is alhat.

Baksa már az ajtónál állt; az utolsó szavakra azonban visszafordult

— A munkáról jut eszembe; reggel más munkarendbe állítom az embereket és a gerendákat magam fogom előnagytolni.

— Megbolondult? Az egész anyagot előnagytoltam magam.

Baksa bólintott.

— Láttam. A berajzolások azonban tévesek. Fele fergáccsal, fele idő alatt is elkészülhet a híd — jobban.

— Mit beszél? — villant Kenderka szeme. — Kifogásolja, amit én végeztem?

— Mindenki tévedhet. És ez a híd nem öt évre készül. Különben is úgy tudom, hogy a felelős munkavezető nem ön volt, hanem Venczel.

Hangja tompán koppant a szűk helyiségben. Mire befejezte mondókáját, Kenderka lilás-szederjes arccal, dühtől remegve ott topogott közvetlenül előtte. Hangja fojtottan, fenyegetően csengett.

— Hallja ... engem nem érdekelnek a maga francia, holland meg német módszerei. Itt — itt vagyunk

és úgy dolgoztatok, ahogy jónak látom. Ajánlom, hogy ne üsse bele az orrát olyasmibe, amihez semmi köze. Ezt jegyezze meg tisztelt barátom.

Keze ökölbészorulva hadonászott Baksa orra előtt; a fiatalember arcán azonban egyetlen izom sem rezdült. A hangja is nyugodt volt, csaknem színtelen.

— Eszemben sincs, hogy más dolgába avatkozzak, Kenderka úr. A híd azonban nem az ön dolga, hanem: közügy. Alighanem a vármegye bízta meg az építéssel s a megyének többek között mérnöke is van. Ha rajtacsípi az anyag- és időpazarlásokon — már pedig rajtacsípi — az az úr adhatja meg az árát, akivel délelőtt beszéltem s aki alkalmasint esendestársa önnek. Nos, a társ rovására jogtalanul gazdagodni nem tisztességes dolog — különösen nem akkor, ha közben a munkások is fele idő alatt kereshetnék meg ugyanazt a pénzt. Ez az én véleményem, s ezt viszont ön jegyezze meg, tisztelt Kenderka úr!

A kalapjához érintette kezét, kilépett az ajtón és betámasztotta maga mögött a deszkalapot. Az asszony már várt rá s amint hozzálépett, szó nélkül megindult előtte. Végiment a falu egyetlen széles utcáján és nád-fedeles, de tisztára meszelt ház tágas udvarára tértek be. A szoba is ragyogott a tisztaságtól. Az ácslegény fáadtan ereszkedett le a kissé kopott bőrdíványra, amely

fölött családi képek és levelezőlapok félkör-alakú legyezője díszlett.

Venczelné szaporán sürgött körülötte.

— Ilyen későn már aligha tudok rendes vacsorát adni. Délről maradt mákos-mácsikunk van s adnék hozzá szalonnás rántottát.

— Nagyon jó lesz. Soha rosszabbat.

De Venczelnét hajtotta a nyugtalanság.

— Csak legalább cseresznyét * tudnék szedetni. Már érik a cseresznyénk; viszont a leányom vízért van az artéri-kútnál.

— Sohse csináljon ebből gondot magának, aszszonyság. — nyújtózkodott Baksa, majd, éppen csak hogy mondjon valamit, megkérdezte. — Leánya is van?

Venczelné megállt előtte.

— Az apja szemefénye volt, — mondta s a hangja akarátlanul is elcsuklott. — Szép leány, meg jó is. Ő jár vízért az artéri-kúthoz; mert az egész faluban nincs más iható víz csak az. Bizony, régebben a folyó vizét ittuk.

Kifordult az ajtón, mosdóvizet hozott be s mialatt Baksa Ferenc szilaj paskolással dobálta magára a vizet, a konyhában már felhangzott a sülő szalonna éles seregése. Az ácslegény farkasétvágygal evett s utánna

lombán elnyújtózva, jóleső fáradtsággal gyújtott cigarettára. Pillanatig az járt az eszében, hogy illenék megvárni a Venczel leányt; a mozgalmas nap után azonban ólmos álmoság nehezedett a pilláira s arra gondolt, hogy az artézi-kút a legtöbb falu fiatalságának esti találkozóhelye. Ott találkoznak az egymásnak szánt párok s néha éjfélig is eltréfáznak. Neki pedig reggel jókor kelnie kell.

Felállt a viaszosvászonnal letakart konyhaasztal mellől, jóéjszakát kívánt Venczelnek, bement a tisztaszobába, amelynek habosfehér ágya dagadó párnákkal várta az új lakót.

NEGVEDIK FEJEZET.

Várakom esti látogatás.

Amint letette fejét, már el is aludt; kevéssel később azonban kutyangatásra és zárcsikorgásra riadt. Az álom kábulatában halk szitkot morzsolt szét fogai között a háborgatás miatt s a másik oldalára fordult, amikor hirtelen lépések dobbantak meg az ablak alatt és halk, ingerült szófoszlányok ütötték meg a fülét. A csendesebb hang, amelynek csupán halk, dallamos zsongása hangzott át az ablaküvegen, ismeretlen volt

előtte; a másik, dörmögő beszédet azonban tüstént megismerte. Kenderka hangja volt, amely ezúttal valósággal sziszegett a gátvesztett dühtől.

— Úgy? Elküldesz? Nos, majd adod még alább is, galambom...

A választ nem lehetett érteni; de pár másodperc múlva ismét felcsattant Kenderka hangja.

— Hát a házat miből hoztátok rendbe? A tehén honnan került? Mit gondolsz, he...? Háromezer pengőm bánja, hogy bíztam az apádban..., ha nem hiszed, megtudhatod a községházán...

Elfulladt az izgalomtól. Hanem most már a másik hang ingerülten meghangosodó beszédét is érteni lehetett.

— Engem pedig nem vesz meg sem három, sem hatezer pengőért. Ezt jegyezze meg, most pedig jó éjszakát, mert be akarom zárni a kaput.

Kenderka rekedt, kurta nevetése éppen az ablak alatt hangzott fel olyan tisztán, mintha csak a szobában lett volna.

— Kidobnál? De nem úgy verik a cigányt. Apád váltója a kezemben van és bemutatóra szól: tudod-e, hogy az mit jelent? Akkor üttem dobba az alsórétit kaszállót amikor akarom.

— Hát üttesse, akár holnap... jó éjt.

— Eh...!

Kenderka dühös szitokkal harapta el a szót; Rög-
tön utána huzakodás zaja hangzott fel kint az udva-
ron. De nem sokáig, mert mire Baksa kiugrott az ágy-
ból és a nadrágja után nyúlt, hogy beavatkozzon a kü-
zelembé, gyors egymásutánban két csattanás hallat-
szott; félreérthetetlenül két egészséges tenyérrel le-
mért nyakleves zaja. Utána hörgő, elfulladt morgás hallat-
szott, majd döngő csizmás léptek kopogtak el a kapu
felé s végül csattant a zár.

Baksa Ferenc elégedetten bujt vissza az ágyba.
Úgy látszik, Venczel Annát *nem* szükséges megvédel-
mezni váratlan támadások ellen; Baksa szinte látta a
kidolgozott, kemény leánytenyér piros nyomát Ken-
derka arcán s jóleső elégedettséggel aludt el újra.

*

Másnap reggel már jóval kezdés előtt ott volt a
munkahelyén. A székek a reájuk erősített gerendák-
kal még üresen álltak, csupán Fürjes ült a parton és
cigarettaízva nézte a vizet. Amikor Baksa hozzálépett,
csendesesen felnézett rá.

— Na, megismerted Venczel Annát?

— Meg — bólintott Baksa. — Szép leány, dolgo-
s-nak is látszik.

— Úgy ám. Tán legkülönb a faluban. Pedig az öreg, Venczel kisasszonynak nevelte. Polgárit járatott vele Egerszegen.

Baksa is letelepedett egy kidőlt fűzfatörzsre. Cigarettlára gyújtott. Kis esend után másra terelte a szót.

— Te...

— Hallom.

— Mondd csak: miféle ember ez a Kenderka?

Fürjes vállat vont.

— Láthattad, miféle. Utálják, de ő nem sokat törődik vele. Van vagy harminc lánc földje, de azért úgy kuporgat minden fillért, mintha magával vihetné a másvilágra. Regálébérlő a faluban; télen kupeckedik, nyáron más mindenféle munkát vállal.

— Ha nem ácsmester, hogyan vállalhat hídépítést?

— Megtalálja az mindennek a módját — legyintett Fürjes — még hozzá okosan. A szomszédban, Kámfalván, lakik egy volt ács, aki jól megszédte már magát és munka helyett inkább a szőlőjében pepecsel. Nem rossz ember, csak amolyan nemtörődöm-féle. Azal állt össze s azt mondják, még a pénzt is ez a Balogh Sándor adta a vállalkozáshoz.

— És mégis Kenderka dirigál?

— Azért Balogh is kijön néha. Mióta Venczel meg-

Halt, minden nap itt van; magad is beszéltél vele tegnap.

— Persze, persze... szóval Kenderka az az ember, akire ráillik, hogy különb zsidó tíz zsidónál.

Fürjes legyintett.

— Ezért még nem haragudnának rá. Hanem a fia miatt...

— Fia is van?

— Van vagy volt, ki tudja? Úgy volt az, hogy a fiatal Kenderka legyeskedni kezdett a Venczel leány körül. Azt mondják, hogy ezen minden legénynek túl kell esni; mert Venczel Anna sorra kosarazta ki valamennyit.

— Hm...

— Persze, nem lehet tudni, mi volt a fiatalok között; lehet, hogy a fiatal Kenderka is csak úgy járt volna, mint a többi, hanem...

Baksa felszisszenve ejtette a vízbe cigarettáját, amely véletlenül egész a körmére égett.

— Folytasd...

— Éppen akkoriban halt meg Kenderka felesége s ez a bolond vénember maga is szemel vetett a Venczel-leányra.

— Aha...

Baksa Ferenc a tegnapi jelenetre gondolt s a ha-

rag különös, keserű ízként gyűlt meg a szájában; sajnálni kezdte, hogy este mégis csak nem ment ki a vitatkozó párhoz.

Fürjes zavartalanul folytatta mondókáját.

— Csakhamar kitudódott a különös verseny apa és fiú között s Venczel Anna azt tette, amit egyedül tehetett; mind a kettőjüknek kiadta az útját. A legény persze nem hagyta annyiban a dolgot; apa és fiú napról-napra élesebben veszekedtek s a vége az lett a dolognak, hogy a fiatal Kenderka itthagya a falut. Senki sem tudja merre jár, él-e, hal-e; beszélnek ugyan, hogy Pestről párszor írt Annának, de a leány nem fogadta a levelet.

Baksa Ferenc felállt.

— Na lám... — mormogta —, így születnek a regények faluhelyen.

Karórájára nézett. Éppen hét óra volt, a munkaidő kezdete; a székek körül már szerszámaikat rakosgatva készülődtek az ácsok. Kenderkának még híre sem volt; tehát Baksa csendített rá a munka kezdetére. Azután elindult, hogy széktől-székeig járva újra beosztja a munkát. S az előző délelőtt ütemtelen, gyér csattogása helyett ezen a napon szaporán, zavartalanul folyt a munka az épülő hídon.

V. FEJEZET.

Két férfit szembekerül.

Néhány napig nem történt semmi. Legalább is látszólag nem. Kenderka alig mutatkozott a munkahelyen s még azokra a változtatásokra sem tett megjegyzést, amiket Baksa Ferenc bevezetett. Legfeljebb a munkások örültek; nem volt nehéz kiszámítaniuk, hogy csaknem másfélszeres pénzt keresnek Baksa keze alatt s ha a híd hamarabb készül el, kényelmesen válhatnak új munkát is őszig.

Még valami megváltozott.

Venczel Anna esténként, korán ment a kúthoz s amikor besötétedett, a Baksával megsaporodott kis család kiállt a tornácra beszélgetni. Többnyire Baksa beszélt külföldi élményeiről, Hamburg hatalmas gyárairól és utcáiról, amelyeknek vízből van a kocsútja. Sok minden szóbakerült a kellemes esték során s az ácslegény maga vette észre, hogy munkaközben, már az ácsszekerce villogásában is Venczel Anna két szemének sugarát látja.

Egyik nap Kenderka korán délelőtt megjelent a munkahelyen. Nyaka szokottnál is vörösebb volt, szeme zavaros és véres s amikor Baksa szokása sze-

rínt utánament az irodába, áporodott pálinkaszag ütötte meg az orrát. Kissé meglepődött ezen, mert Kenderkát még sohasem látta italosan; de nem sok ideje maradt a gondolkozásra, mert a kövér ember dühtől tajtékozva támadt rá.

— Itt van. Ez a te munkád, kutya! — és összehajtott papírlapot dobott elé.

Baksa Ferenc arca változatlan maradt.

— Először is nem emlékszem rá, hogy pertut it-tunk volna, tehát ne tegezzen — mondta nyugodtan —, másodszer pedig fogalmam sincs róla, hogy miféle írással dobálódzik.

— Hogy mivel? Nézd meg! Hivatalos írás! Vizsgálatot indítanak ellenem. Elszámolást követelnek és új felelős munkavezetőt. Azt hiszed, nem tudom, hogy te jelentettél fel?

A fiatalember elhúzta a száját.

— Felelős munkavezető nélkül nem lehet dolgozni, azt tudhatná, mert törvényben van. A vizsgálat és elszámoltatás pedig természetes következménye a halálos balesetnek.

— Lári-fári... azt hiszed, nem tudom, hogy Venczel Anna után mászkálsz? Hogy esténként összebujva suttogtok a tornáccon? Hülyének nézel, hogy nem tudom: miatta akarod kitörni a nyakamat?

Egészen szembefordulva beszélt, bűzös lehellete Baksa arcába csapott. A legény azonban még mindig mozdulatlanul maradt.

— Maga bolond vagy részeg — mondta rezzenéstelen hangon és kifordult az „iroda” ajtaján.

De későbbb töprengve állt meg ács-széke előtt: Kenderka véreres szemének vad tekintete sok mindent elárult előtte. Elárulta mindenekelőtt a vénülő ember utolsó, nagy szenvedélyét, amely kielégületlen bosszúszomjában mindenre képes.

S ha Kenderka csakugyan dobra ülteti Venczelék földjét...? Vagy belehajszolja őket, hogy Anna végül is igent mondjon neki...?

Szája keskeny csíkká préselődött a gondolattól; a munka sem ízlett. Valamivel ebédidő előtt felvette a ingét, odaszólt Fürjesnek és rá sem nézve az irodára bement a faluba.

Venczelné a konyhában főzött, Anna színes ruhája pedig a kert sűrű bokrai között virított, amikor betoppant. Első pillantásra észrevette, hogy az asszony sírt; de úgy tett, mintha semmit sem vett volna észre. Pár kitérő szóval válaszolt Venczelné meglepett kérdésére, azután bement a szobájába. Kis ideig kutatótálázta mélyén, azután gyors léptekkel megindult a községháza felé.

Hosszú ideig tartott, amíg minden dolgát elintézte; csaknem alkonyodott már, amikor ismét belépett Venczelék kapuján. Anna a tornácra ült és gyenge zöldbabot tisztított vacsorára.

— Anyám átment keresztapámékhoz — fogadta a lány tettetett vidámsággal — maga pedig úgy látom, munka kerülő lett. Még nem harangoztak.

Amint a férfi komoly arcát meglátta, ő is elkomolyodott. Baksa megállt előtte.

— Annus . . .

— Tessék . . .

— Szeretnék kérdezni valamit . . .

— Csak rajta.

— Ha kellemetlen a válasz, ne feleljen. Azt beszélik, hogy Kenderka fia valamikor udvarolt magának. Igaz ez?

— Igaz. Miért kérdi?

Baksa a frissen meszelt, fehérén villogó falra nézett.

— Mert úgy tudom, hogy a legény eltűnt és azóta nem adott életjelt magáról. Nos, én megtudnám szerezni a címét . . .

Nehezen mondta ki az utolsó szavakat s Anna bíborszínűre gyulladt arccal bámult rá.

— Nem értem — mondta.

Baksa kínlódva nyelt.

— Úgy értem, Annus, hogy ha magának fontos volna... ha sajnálná Kenderkát, amiért világgá ment.

Elakadt. A lány letette a kezében tartott kést. A bíborszín már eltűnt az arcáról; nyiltan nézett a férfi szemébe.

— Mondja meg őszintén: arra kíváncsi, hogy szerettem-e Kenderkát . . .

— Hát igen... szeretném tudni, mert...

— Ne is folytassa. Kenderka két évig irogatott nekem; egyetlen levelét sem bontottam fel. S akkor sem lettem volna a felesége, ha... ha nem történik az apjával az, amiről bizonyára szintén hallott.

Csend lett. Venczel Anna lassan ismét elpirult és lesütötte a szemét. Baksa mély lélekzetet vett.

Komoly munkásemler vagyok, Anna, nem ismerem a szép szavakat. Azért kérdeztem mindezt, mert tudni akartam: megpróbálhatom megkérdezni magától: tudna-e az én feleségem lenni?

— Hogy én . . . a maga,...

— A feleségem, igen. Szeretem magát és tudom, hogy becsületes, jó férje lennék.

Mire befejezte a mondatot, már karjánál fogta a lányt, s azután, maguk sem vették észre: miként, egyszerre szorosan átölelve tartották egymást.

Anna később égő arccal bontakozott ki az ölelésből.

— Ez... ez váratlan volt... — tördelte — ilyen hirtelenül.

— Nem volt hirtelen — mosolygott Baksa — legalább is nekem nem. Ideérkezésem estéjén akaratlanul fültanuja voltam annak a beszélgetésnek, amely maga és Kenderka között folyt le az udvaron. Kenderka fenyegetődött, hogy dobraüttet bizonyos földdarabot s én már akkor elhatároztam, hogy megakadályozom a zsarolást. Volt valami megtakarított pénzem, több, mint amennyi szükséges volt. Abból ma délután kifizettem Kenderka adósságát a községházán — özvegy Venczelné nevében. Itt az adóslevél is, hogy ezután nekem tartoznak.

— Baksa úr... izé... Ferenc...

— Nem akartam azonban olyan helyzetet teremteni, Annus, hogy maga hálából, vagy kényszerűségből legyen a feleségem.

A lány megrázta a fejét.

— Azt sohasem tudtam volna megtenni, inkább cselédnek szegődtem volna. Amint az öreg Kenderkának is végkép kiadtam az útját, éppen ma délután.

— Kenderkának? Hát itt volt?

— Még hozzá részegen. Kiabált, fenyegetődött, erre egyszerűen kidobtam. Azzal tántorgott el, hogy rögtön bemutatja a váltót. Anyám is azért ment keresztapámékhoz, hogy megpróbáljon segítséget kérni.

— Arra már nincs szükség — nevetett vidáman Baksa — és remélhetőleg nem is lesz, amíg élni és dolgozni tudok.

Még mondani akart valamit, ebben a percben azonban magas, szikár férfi nyitotta ki a kaput. Nyugodt, egyenletes lépésekkel egyenesen a tornác felé tartott.

Baksa Ferenc azonnal megismerte. Balogh Sándor volt, a vállalkozó.

HATODIK FEJEZET.

Befejezés.

Balogh Sándor arca szokatlanul komoly volt; semmit sem vett észre a két fiatal zavarából. Éppen csak megemelte a kalapját s máris a fiatalemberhez fordult.

— Már mindenütt kerestettem — mondta alig titkolható bosszúsággal. — Éppen akkor nincs a munkahelyén, amikor legjobban kellene.

— Csak nincs valami baj?

— A munkával semmi. Kenderkát azonban holtan találták az irodában. Már az orvos is volt nála; gutaütésbe pusztult bele.

— Kenderka...?

A két fiatal megdöbbenve nézett össze. Balogh zavartalanul folytatta.

— Már most tudni szeretném, hogy vállalja-e a munka folytatását?

— Természetesen.

— Akkor jöjjön velem. A jegyzőkönyv felvételénél szükségem lesz magára is.

Elhallgatott, rájuk nézett s ezúttal elsőízben elmosolyodott.

— Na, jöjjön, fiam — mondta más hangon — és úgy dolgozzon, hogy ezen a környéken bizony elfér egy jókezű, megbízható ácsmester.

Előre indult.

De most már látta, hogy Anna a hátamögött búcsúzóul villámgyorsan Baksa ajkához hajol. —

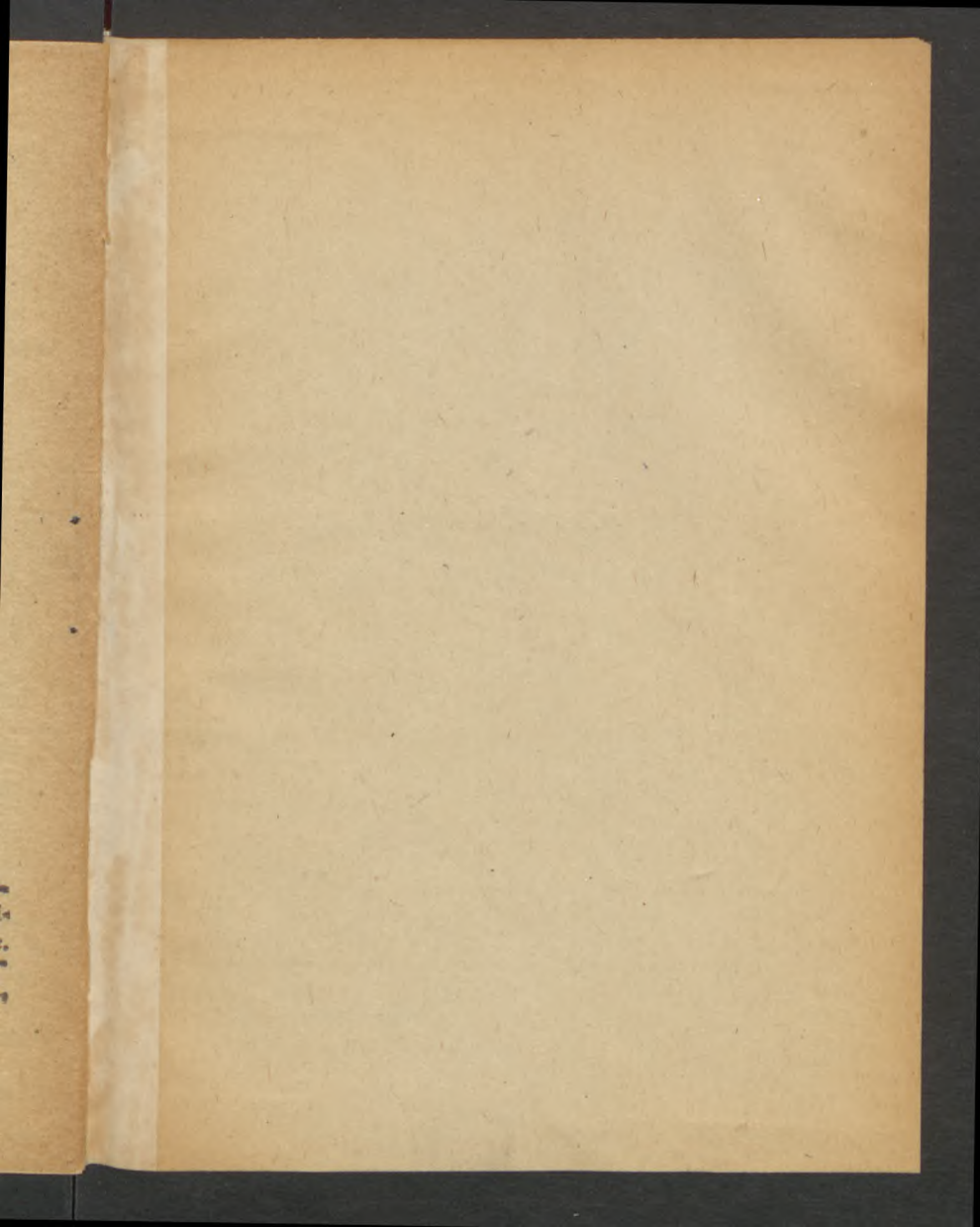
— VÉGE —

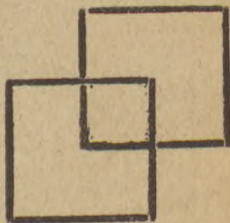
Minden jog fenntartva.

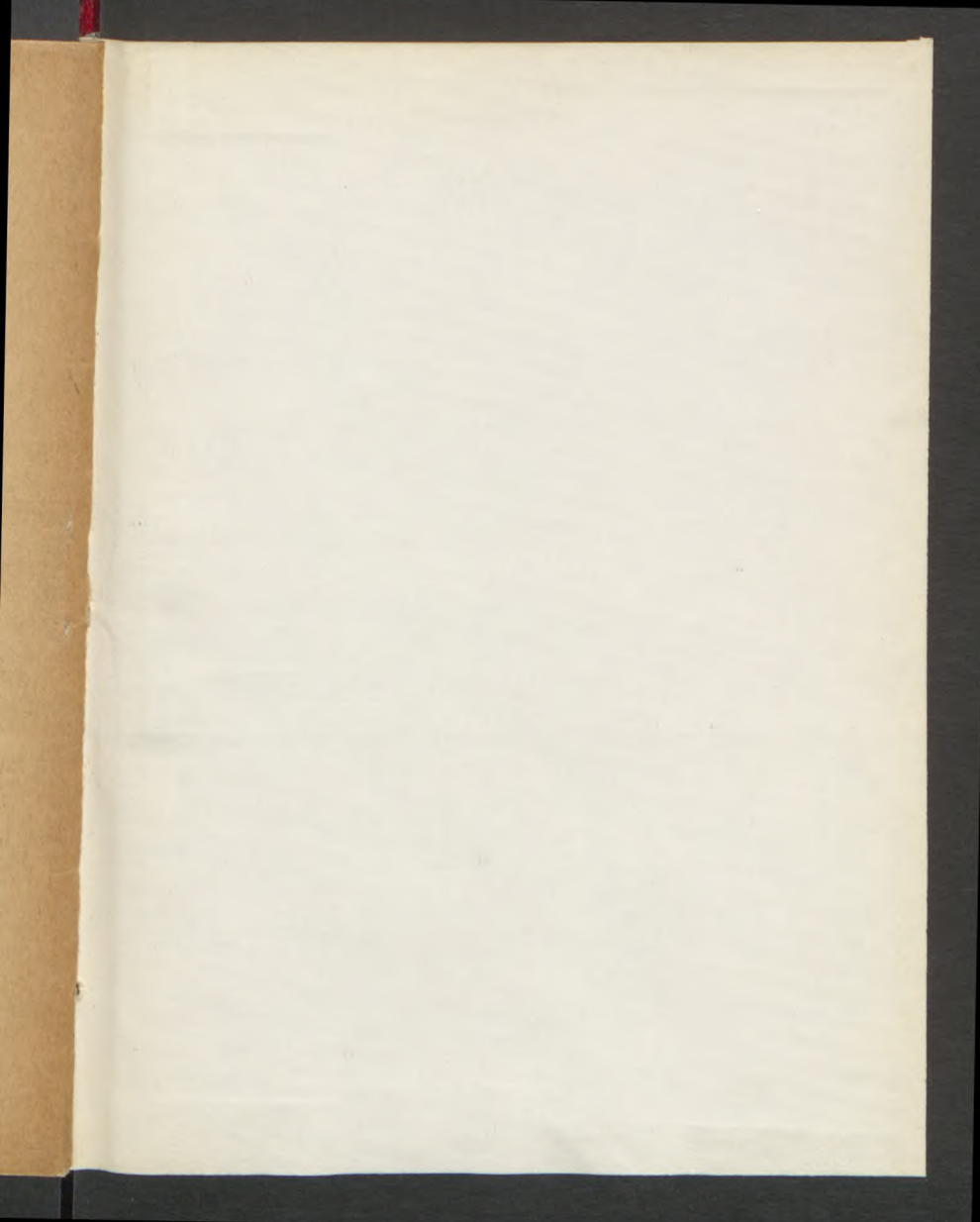
Kiadja: Dóczy Ferenc. könyvkiadó, Budapest, VIII., Szilágyi-
utca 1/b. Felelős kiadó: Dóczy Ferenc.

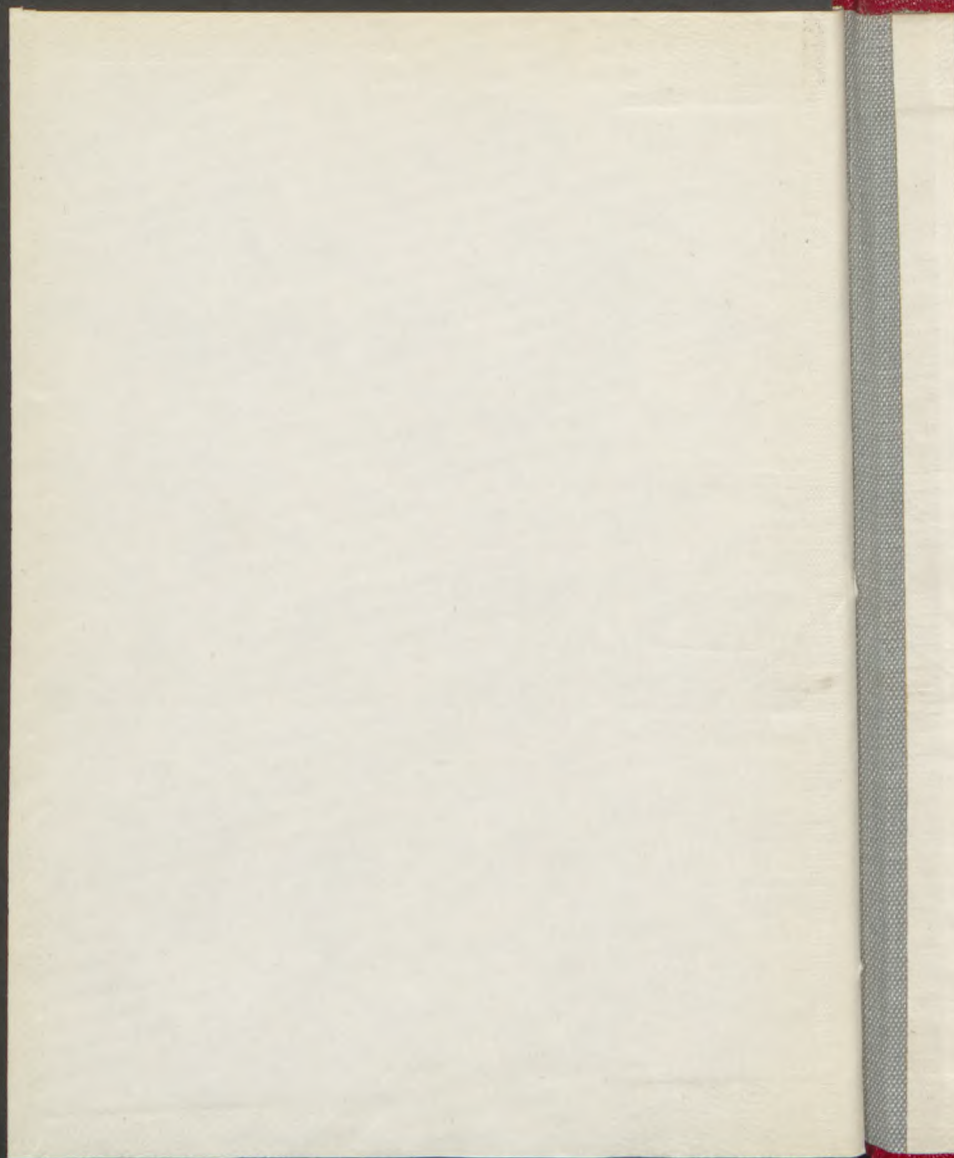
Nyomatott: Globus Nyomdai Műintézet Rt., Budapest, VI. ker.,
Aradi-utca 8. — Felelős: vitéz Margittay Antal igazgató.

**Forgalomba hozza:
Lennert János Budapest**

1974 APR 03

